

De verwilderde schilderkunst van Guy Slabbinck

In de context van vergane wetenschappelijke degelijkheid, geïstitutionaliseerd in het ooit prestigieuze gebouw van de Vlaamse Veeartsenijschool (UGent, 1934), bezoek ik het atelier van Guy Slabbinck, die nuttig gebruik gemaakt heeft van het Nucleo initiatief om leegstand artistiek in te vullen. Guy heeft zelfs wat werken op de binnenkoer gezet. Het geeft meteen de toon aan. Hier zitten we niet bij een pietje precies, maar bij een picturale wildeman, die van zijn lichaam een verlangende verfmachine gemaakt heeft om rondom zich een geschilderde wereld te creëren, kriskras borstelend van de hak op de tak.”

‘Wild’ is een toeschrijving die de moderne kunst al eens meer toegemeten kreeg. In het ‘fauvisme’ (1905) bijvoorbeeld, met Matisse als bekendste naam: ‘fauve: wild dier’. Hier werden de kleurindrukken van de impressionisten doorgedreven naar zuivere kleuren die de emoties tot expressie moesten brengen, mede geïnspireerd door de vitalistische filosofie van Henri Bergson. Het werk van Guy Slabbinck heeft met dit soort wildheid niet veel te maken. Zijn verfgebruik is kleurrijk, maar gedempt. Gemeenschappelijk is wel een levensbeamende attitude: laat maar komen!

Een andere maal (begin jaren 80) sprak men van ‘Neue Wilden’, om Duitse kunstenaars, met Baselitz als bekendste naam, aan te duiden, die driftmatig verf gooïend krachtige figuratie maakten. Wie waren dan de ‘oude wilden’? Uiteraard de eerste generatie expressionisten in het begin van de twintigste eeuw. ‘Nieuw’ mag hier ook begrepen worden als opnieuw picturale schilderkunst, nadat er in de jaren 70 overheersend de nadruk werd gelegd op het cerebrale van het concept. Tevens mag het als een reactie gezien worden op een schilderkunst die hyperrealistisch het schilderkundige realisme probleem benaderd heeft vanuit de kopie van de kopie, de herschilderde fotografie. Iets voor pietepouterige mierenneukers, hebben die nieuwe wilden allicht gedacht. Kunstenaars zijn immers zeer zelden vriendelijk voor stromingen waartegen ze zich afzetten. Verf moet vliegen, klodderen, klitten, spatten, vegen nalaten, haar maakbaarheid tonen. Dit was de schilderkunst van die tijd, de jaren 80. In wezen reeds een postmodernistisch fenomeen in zijn ‘neo’-aspect van de expressionistische penseelvoering. ‘Penseelvoering’ zou hier juister zijn. Minder postmodernistisch dan de Italiaanse tijdgenoten, die dit met hun ‘Transavantguardia’ ten volle waren, eclectisch puzzelend uit meerdere stijlen al naar gelang het hen paste.

De generatie van Guy Slabbinck gaat nog een stap verder. Het modernisme als een avant-garde was een bevrijding van het academisme als een breken met de gevestigde canon. Het postmodernisme was een bevrijding van het modernisme omdat het avant-gardemechanisme vastgelopen was. Het 'alles mag' principe bleek toch een uitsluitingsstrategie. Het oude mocht immers niet en het medium ervan, de schilderkunst, werd even verdacht. Daarenboven wilde de ene avant-gardebeweging van de andere niet weten. Elk had zo zijn manier van vernieuwend bevrijdend te zijn, te benoemen met namen die op '-isme' eindigen. Vandaag zijn er aan de verste horizon geen '-ismen' meer te bespeuren. Goed zo! Men kan niet blijven bevrijden. Eens moet de vrijheid komen. Of het tegendeel natuurlijk, zoals het de sociaal-culturele trend is vandaag: nieuwe preutsheid, politiek correct, ethische reveil,... De kunstenaars van vandaag veggen er hun kwast aan. De kunst heeft de vrijheid genomen en laat ze niet meer los. De hypocrieten van vandaag durven nauwelijks te reageren. De kunstwereld wordt nog als reservaat gedoogd, maar de kunstenaars blijven losbreken.

Op een dergelijke vrijplaats, waande ik me, toen ik kuierde op het atelier van Guy Slabbinck. De bevrijding van de bevrijding die vrijheid werd, is ook herkenbaar in de houding van huidige kunstenaars tegenover de oude meesters. Ze zijn geen voorwerp van vernedering meer, die ze, weliswaar postuum, hebben moeten dulden vanwege de destructieve creatievelingen. De dadaïsten ten top: de Mona Lisa, hoogtepunt van de westerse kunst, van sikje en snor voorzien ...: 'L.H.O.O.Q.'! Het is geen eerbetoon, al moest het kunnen binnen het vrije denken en doen. Deze revolutie is omgewenteld. Kunstenaars vertoeven graag in de omgeving van hun historische voorbeelden. Daarenboven schrijven ze zich graag in hun beeldtaal in, met achting, bewondering, meewerkend in hun vereeuwiging via heractualisering.

Voor Guy Slabbinck zijn dat o.a.: Titiaan, Hals, Rubens, Delacroix, Monet, Van Gogh, Gauguin en Ensor.

Tegenover de 'destructie' van de modernen, staat de 'deconstructie' van de postmodernen. De nieuwsgierigheid naar hoe de kunst van de ouden in elkaar stak. Wat probeerden ze te tonen en wat te verbergen? Hoe is de macht van hun opdrachtgevers in hun beelden geslopen? Welke oogverblindende trukendoos hanteerden ze? Hoe tijdsgebonden waren ze? Hoe subversief? En nog zoveel vragen bij de constructie van hun beelden. Alles is tekst, leerden de structuralisten ons, weefsels die door hun gewovenheid betekenissen produceren. Dit zijn geen 'zuivere' producten uit het niets gecreëerd, maar inspelingen op het bestaande, met eigen toevoegingen en verdraaiingen, deels bewust, deels

onbewust. 'Intertekstualiteit' heeft Julia Kristeva — geïnspireerd door Mikhail Bakhtin — dat in de jaren 60 genoemd. Een term die is blijven hangen. Er zitten teksten in de teksten, in de teksten, in de teksten, in... Kenmerk van voor die onthulling was het verbergen van die andere bronnen. Iedereen is graag god in 't diepst van zijn gedachten. Nadien werd precies het zichtbaar maken van die verwijzingen een trend. Ook bij beelden ging men van 'citeren' spreken. Een uitzondering op dit verbergen was uiteraard van oudsher de parodie, de pastiche en andere vormen van ironiserende nabootsing. Dit maakt dat dit vandaag nog voor enige dubbelzinnigheid — belangrijkste kenmerk van de moderne kunst tot op vandaag — zorgt: een spel tussen bevestiging en ondermijning.

Wanneer we met dit theoretisch kader kijken naar de schilderkunst van Guy Slabbinck, zien we de bizarre wereld van een zoekende mens die vol passie met verf grasduint in verschillende werelden waarin de vormgeving zelf reeds van belang is. Ik som hier even wat voorbeelden op:

- Van een filmscène maakt hij een peepshow door er kleurrijke plastic strips, gewoonlijk gebruikt als vliegendeurraam, voor te hangen. Een ironische knipoog naar de geschiedenis van de abstracte kunst, maar tevens een verwijzing naar de censuur die zeer vaak in de beeldcultuur optreedt.

- Zijn versie van Rubens 'Samson en Delilah', een verhaal waarin zowat alles misloopt.

- Een castingscène uit Bollywood.

- In het spoor van zijn vader, die toeristisch journalist is, reist hij veel en laat hij zich inspireren door onmetelijke landschappen, niet zonder enige ecologische reflectie.

- Danseressen uit Bali.

- Het wilde leven van Gustav Klimt en zijn modellen.

- Een ruiter uit een Pools historisch tafereel.

Om er maar enkele te noemen...

Naast deze gewilde wirwar van beeldinterpretaties, zit er ook een constante theoretische bekommernis in zijn werk. Als een rode draad er doorheen, wordt de vraag gesteld: wat is schilderkunst eigenlijk? Niet om tot de essentie te komen, die kan hem eigenlijk gestolen worden. Wel spelend met het fenomeen van het beeld dat een werkelijkheid oproept die er is of maar half is of zelfs niet. In welke mate zijn beelden authentiek, gestolen of stilzwijgend toegeëigend? "De schilder schildert ook steeds met de hand van een ander." is een rake uitspraak waarmee hij dit originaliteitsvraagstuk situeert. De relatie tussen kopie en origineel

is immers vaak dubbelzinnig in de kunst. Is kunst niet steeds trompe-
l'oeil?

Uit deze verwildeerde schilderkunst van Guy Slabbinck, blijkt dat de
aesthetica van Nietzsche vandaag niet langer klopt. De schilderkunst
behoorde voor hem tot het apollinische, het bedachtzaam afgebakende.
De muziek was het dionysische, de roes, het verlaten van de grenzen.
Het is duidelijk dat het werk van Guy Slabbinck tot het dionysische
behoort. Er zit muziek in deze uit verf gespetterde wildernissen.

Willem Elias